

Program:

Graditev sodobnega sistema vzgoje in izobraževanja otrok s posebnimi potrebami

Projekt:

Usposabljanje strokovnih delavcev za uspešno vključevanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami v vzgojo in izobraževanje 2009-2011

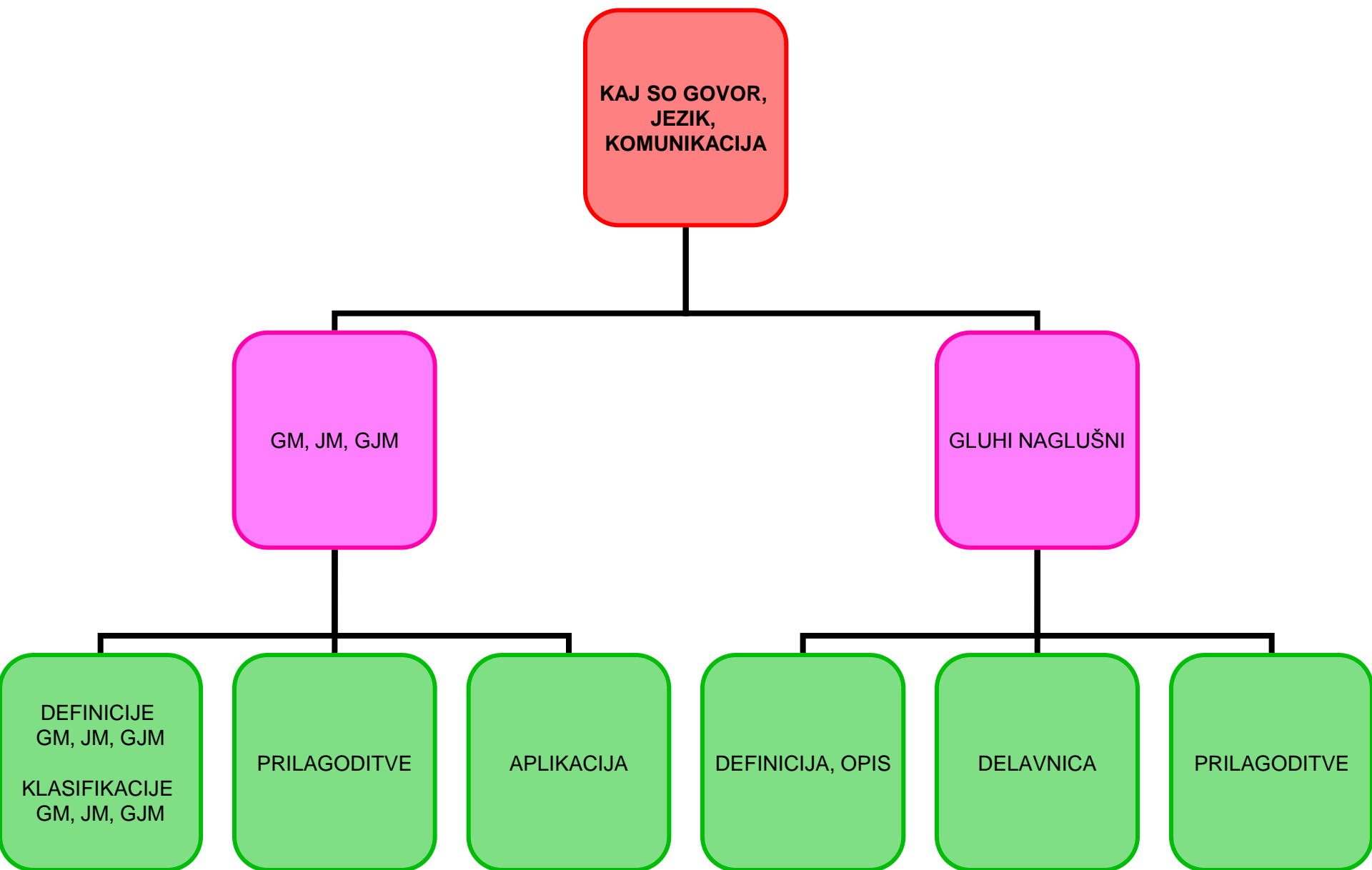
Tema:

Novi izzivi pri učenju in poučevanju gluhih in naglušnih otrok ter otrok z govorno-jezikovnimi motnjami

Predavateljica: dr. Damjana Kogovšek

2. Faza - 2010

ZEMLJEVID PREDAVANJA

UVOD

- Govor, jezik, komunikacija
- Kaj je govor
- Kaj je jezik
- Kaj je komunikacija

- Sporočanje
- sporočilnost → vpetost v družbo

-
- Katerakoli jezikovna neizgrajenost vodi v večje ali manjše učne težave → posledično v manjšo socialno, delovno uspešnost
 - Razlogi: GJM, gluhotata, nizek SES, zanemarjenost, kognitivna nerazvitost, motnje uravnavanja vedenja, neizgrajen jezik v situaciji dvojezičnosti, dvokodnosti...

Ključni pogoji za komunikacijski, jezikovni, govorni razvoj

- Pozornost (skupna pozornost)
- Posnemanje, identifikacija, očesni stik
- Pomembne osebe, empatija, sodelovanje, ljubezen, sprejetost
- Komunikacija (sluh in vid)
- Kognitivne sposobnosti
- Spomin
-
- Fonološko zavedanje
- Koncentracija
- Sposobnost manipuliranja z glasovi

-
-
- Uporaba jezika, govora, kretnje
 - Izkušnja uporabe in sprejemanja
 - Jezikovna skupnost, zvočna kopel
 -
 - Motorična zrelost
 - Praksična sposobnost
 - Učinkovita slušno-govorna zanka
 -

nivoji

- Fonetika fonologija
- Leksika
- Sintaksa
- Morfologija
- Semantika
- Pragmatika

- Sprejemanje/razumevanje – izražanje/sporočanje

GLUHI IN NAGLUŠNI

PREDAVANJE:

- Opredelitev skupine: vrste, stopnje
- Značilnosti skupine gluhih in naglušnih

-
- Jezik: znakovni jezik - slovenski jezik
 - Jezik, kultura, identiteta
 - Tehnologija za komunikacijo

 - http://www.pef.uni-lj.si/srp_gradiva/sluh.pdf
 - KOŠIR, Stanislav (ur.). *Sluh : naglušnost in gluhost*. Ljubljana: Zveza gluhih in naglušnih Slovenije, 1999.
 - KOGOVŠEK, Damjana. *Vloga kulturne identitete v rehabilitaciji gluhih mladostnikov : doktorska disertacija*. Ljubljana, 2007.

tehnologija

- slušni pripomočki (za gluhe in naglušne, osebe s težavami avditivnega procesiranja ipd.)
- ISA,
- skupinski aparati,
- Digitalni aparati,
- PV,
- internet in mobi možnosti,
- Phonic Ear

-
- Prilagoditve med poukom, VI procesom
 - (Priporočila Ministrstva RS za šolstvo in šport)
 - Kaj pravi Ministrstvo RS za šolstvo in šport?:
[http://www.see-
educoop.net/education_in/pdf/9letka/6-3.asp.htm](http://www.see-educoop.net/education_in/pdf/9letka/6-3.asp.htm)
 - http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/vrtci/pdf/kurikulum_navodila.pdf

DELAVNICA:

- IZGOVOR: Vaje sprejemanja govora: analiza
- SPOROČANJE: Vaje razumevanja : analiza
- ZAPISANA BESEDA: Vaje analize raznih besedil: ali je pisana beseda res tako razumljiva in enoznačna?

GOVORNE, JEZIKOVNE IN GOVORNO-JEZIKOVNE MOTNJE

Definicije, razlike

- Govorne motnje
- Jezikovne motnje
- Govorno-jezikovne motnje
- Komunikacijske motnje

!

NAVODILA ZA IZVAJANJE - PRILAGODITVE

- Kaj pravi Ministrstvo RS za šolstvo in šport
[http://www.see-
educoop.net/education_in/pdf/9letka/7-
1.asp.htm](http://www.see-educoop.net/education_in/pdf/9letka/7-1.asp.htm)
- [http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/p
ageuploads/podrocje/vrtci/pdf/kurikulum_nav
odila.pdf](http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/vrtci/pdf/kurikulum_navodila.pdf)

ŠIRJENJE BESEDIŠČA, JEZIKOVNO PROCESIRANJE

- Vaje spomina (slušnega - zvočnega, verbalnega, jezikovnega -fonemskega, leksikalnega..., motoričnega, vidnega)
- Vaje fonološkega zavedanja (1. in 2. nivo). Glasovi, zlogi, ritem, rime, igre z glasovi
- Jezikovne vaje 1: besedni priklic na temo, na določen glas, na razred, na vrsto
- Jezikovne vaje 2: sestavi povedi z xN besedami, z xN zlogi....; vse besede na en glas, zgodbico v rimah ipd.
- Vaje jezikovnega poenostavljanja: ubeseditve pesnitev, preformulacija napisanega

SEMANTIČNI NIVO

- Risba, slika, objekt, prikaz, mimika
- Primer
- Definicija
- Parafraziranje
- Sinonim
- Antonim
- Kontekst
- Od poznanega k neznanemu, od konkretnega k abstraktnemu od frekventnega k nefrekventnemu

OSNOVNI PROCESI ZA OPISMENJEVANJE

- sekvenčni vidno-verbalni spomin barve,
- sekvenčni vidno-prostorski prostorsko-časovni spomin oz. prostorsko-časovna namestitvev,
- asociativni vidno-verbalni spomin oblike in barve,
- sekvenčni vidno-verbalni simbolični spomin simbolov,
- asociativni slušno-vidni spomin imen in simbolov,
- sekvenčni slušno-verbalni spomin imen, fonološko zavedanje - rime in aliteracije,
- slušna diskriminacija fonemov in kromatična diskriminacija barv

-
-
- ❑ neverbalni treningi slušnega procesiranja, kot je lahko ritmiziranje,
 - ❑ pomnjenje raznih zvočnih dogodkov, sekvenc zvokov,
 - ❑ treningi hkratnega vidno-slušnega procesiranja, kot ga izvaja Carol Goldfus
 - ❑ Funkcionalna metoda
 - ❑ Montessori....

-
- vaje fonološkega zavedanja (Ozbič, Kogovšek, 2005)
 - vaje vidnega sledenja (npr. Pečjak)
 - vaje verbalnega in vidnega ter verbalno-vidnega spomina,
 - vaje praksijske (Ozbič 2006; Ozbič, Filipčič, 2008),
 - vaje ritmiziranja (Ozbič, 1995; Ozbič, Kogovšek, 2009, Ozbič, Kogovšek, Filipčič, 2009).
 - slikanje, ples, ritmiziranje, petje, jezikovne in govorne igre (Lesjak Skrt, 2008)

Lamparelli, Bortolotti, 2009

- verbalne igre (iskanje rim, pomnjenje spiska besed, iskanje besed po določenem kriteriju, zlogovanja, ritmiziranja, glaskovanja, prepoznavanja zvokov),
- vidno-perceptivne igre (iskanje razlik, labirinte, sledenje črtam),
- igre spomina (verbalnega in vidnega),
- igre hkratnega vidno slušnega procesiranja ipd.,
- igre prepoznavanja barv, dodelitve ustrezne barve posameznim predmetom,
- Igre verbalnih primerjav, poslušanja in diskriminiranje različnih zvokov, zvokov glasbil,

Lamparelli, Bortolotti, 2009

- igre oponašanja, zrcaljenja,
- iskanje razlik v parih besed, branje,
- poslušanje ter tvorjenje izštevank, kjer je izpostavljen določen glas, samoglasnik ali soglasnik ali zlog,
- iskanje rim,
- aliteracije,
- priklic besed, ki se začenjajo na določen glas, zlog,
- identifikacija prvega in zadnjega glasu ali zloga,

Lamparelli, Bortolotti, 2009

- prepoznavanje besed brez prvega glasu ali iskanja vseh možnih različic,
- igre verbalnega spomina, zapomnitev serije besed ter reprodukcije v enakem ter obratnem vrstnem redu,
- igre z ne-besedami,
- igre zapomnitve imenovanih slik,
- zapomnitev in ponovitev raznih zlogov ali besed (ali ne-besed) naprej in nazaj,

Lamparelli, Bortolotti, 2009

- igre razkosanih besed,
- igre v stavke zlepljenih besed,
- igre vidnega spomina in zamaknjena zapomnitev prve slike v seriji slik,
- igre prerisovanja likov z zamikom,
- igre zapomnitve množice slik ali predmetov z imenovanjem ali s prepoznavanjem,
- igre zapomnitev slik, predmetom s prepoznavanjem dodanega predmeta,
- igre zapomnitve serije slika ali razmestitve predmetov ter ureditve po spominu,

Lamparelli, Bortolotti, 2009

- igre prepoznavanja manjkajočega predmeta po spominu, iger zapomnitve imenovanih ali videnih barv,
- igre prepoznavanja slik po spominu, igre zapomnitev poti, igre zapomnitve predmetov ob poti,
- igre zapomnitve sosledja barvanih predmetov (Lamparelli, Bortolotti, 2009)

Terreni et al. 2002

- delovni slušno-verbalni spomin,
- hitro poimenovanje – RAN,
- verbalno dopolnjevanje povedi,
- opisovanje slike (bogastvo opisa, kompleksnost povedi, organizacija pripovedovanja),
- verbalni spomin – ponavljanje besed nazaj,

Terreni et al. 2002

- pred matematične veščine (štetje, branje števil, prepoznavanje števil, vzporejanje števila-stvari in poznavanje količine pri urejenih objektih, vzporejanje števila-stvari in poznavanje količine pri neurejenih objektih, razlike v velikosti in količini med objekti in številkami: več, manj, enako, seriacija po velikosti, seriacija z dodajanjem ali odvzemanjem enega elementa),

Terreni et al. 2002

- metaspomin (ugotavljanje situacije na sliki, ki podkrepi ali omogoča pomnjenje),
- prepoznavanje črk,
- ponavljanje ne-besed,
- analiza – segmentacija besed,
- sinteza zlogov in fonemov,
- vidno-motorična integracija,
- razumevanje besed,
- pozornost,
- metakognicija (Terreni et al. 2002)